

O'ZBEKISTONDA SO'NGGI YILLARDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH BO'YICHA OLIB BORILAYOTGAN CHORA- TADBIRLAR

Bozarov Nurmuhammad Anvarjon o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot
universiteti talabasi

Annotasiya. *O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda kambag'allikni qisqartirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Bu borada ko'plab islohotlar va amaliy chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Ushbu maqolada O'zbekistonda so'nggi yillarda kambag'allikni qisqartirish bo'yicha olib borilayotgan chora-tadbirlar yoritilgan. Xususan, ijtimoiy yordam tizimining takomillashtirilishi, bandlikni oshirish, tadbirkorlikni rivojlantirish, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimlarini yaxshilash kabi yo'nalishlardagi islohotlar tahlil qilingan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar va qishloq joylaridagi infratuzilma rivoji orqali aholining turmush darajasini yaxshilashga qaratilgan amaliy ishlar haqida so'z yuritiladi. Maqola kambag'allikni qisqartirishda erishilgan natijalar va kelgusi rejalarini tushunishga yordam beradi.*

Kalit so'zlar: *kambag'allikni qisqartirish, ijtimoiy yordam, bandlik, tadbirkorlik, ta'lim, sog'liqni saqlash, infratuzilma, raqamli texnologiyalar, islohotlar, O'zbekiston.*

Abstract. *In the Republic of Uzbekistan, poverty reduction has been defined as one of the priorities of state policy in recent years. Many reforms and practical measures are being implemented in this regard. This article describes the measures taken to reduce poverty in Uzbekistan in recent years. In particular, reforms in the areas of improving the social assistance system, increasing employment, developing entrepreneurship, and improving education and healthcare systems were analyzed. It also talks about practical work aimed at*

improving the living standards of the population through digital technologies and infrastructure development in rural areas. The article helps to understand the achievements and future plans in poverty reduction.

Keywords: *poverty reduction, social assistance, employment, entrepreneurship, education, healthcare, infrastructure, digital technologies, reforms, Uzbekistan.*

Kirish. Hukumat kambag'allikni qisqartirish uchun, eng avvalo, aholining ehtiyojmand qatlamlariga yordam berishni kuchaytirmoqda. Ijtimoiy yordam tizimi raqamlashtirilib, yordam oluvchilarning aniq ro'yxati shakllantirildi. "Temir daftar", "Ayollar daftari" va "Yoshlar daftari" kabi tashabbuslar orqali aholining turli qatlamlari qo'llab-quvvatlanmoqda. O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va ehtiyojmand oilalarga yordam ko'rsatish maqsadida joriy etilgan "Temir daftar" tizimi 2020-yilda pandemiya davrida boshlangan. Ushbu tizim dastlab pandemiya sharoitida aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarini aniqlash va ularga tezkor yordam ko'rsatish uchun ishlab chiqilgan. Keyinchalik tizim kengaytirilib, doimiy ijtimoiy yordam dasturiga aylantirildi. Bu tizim orqali ehtiyojmand oilalar aniqlanib, ularga manzilli moddiy va ijtimoiy yordam ko'rsatildi. Bundan tashqari, "Temir daftar"ning davomchilari sifatida "Ayollar daftari" va "Yoshlar daftari" kabi maxsus dasturlar ham amalga oshirilib, ular orqali ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning ko'lamini kengaytirishga erishildi. Bu usul yordamning manzilli bo'lishini ta'minlab, aholining eng muhtoj qismlariga ko'mak ko'rsatilishiga imkon berdi. Bandlikni oshirish kambag'allikni qisqartirishning asosiy omillaridan biridir. Shu maqsadda kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishga kreditlar va subsidiyalar ajratilmoqda. Aholining tadbirkorlik faoliyatini boshlashi uchun qulay shart-sharoitlar yaratilmoqda. Hunarmandchilikni qo'llab-quvvatlash dasturlari doirasida ko'plab fuqarolar uchun yangi ish o'rinlari tashkil qilinmoqda. Yoshlar va ayollarni kasb-hunarga o'rgatish kurslari tashkil etilib, ularning bandligi oshirilmoqda.

“Ayollar daftari” O‘zbekistonda ijtimoiy himoyaga muhtoj ayollarning holatini yaxshilash va ularni qo‘llab-quvvatlash maqsadida 2021-yilda joriy etilgan maxsus dasturdir. Ushbu loyiha “Temir daftar”ning davomchisi sifatida ishlab chiqilib, asosan ayollarning ijtimoiy-iqtisodiy muammolarini hal qilishga qaratilgan.

Asosiy maqsadlari:

- Ijtimoiy himoyaga muhtoj ayollarni aniqlash va ro‘yxatga olish.
- Ayollarning iqtisodiy mustaqilligini oshirishga ko‘maklashish.
- Ayollarning bandligini ta‘minlash va ularni kasb-hunarga o‘qitish.
- Ayollarga tibbiy yordam, psixologik ko‘mak va boshqa xizmatlar ko‘rsatish.

Faoliyat yo‘nalishlari:

- Kasb-hunar o‘rgatish: Ayollarga tikuvchilik, oshpazlik, kompyuter savodxonligi kabi amaliy kasblar bo‘yicha kurslar tashkil etildi.
- Moliyaviy yordam: Ayollarning tadbirkorlik faoliyatini qo‘llab-quvvatlash uchun kreditlar va subsidiyalar ajratildi.
- Tibbiy ko‘rik va yordam: Ayollarni bepul tibbiy ko‘riklardan o‘tkazish va zarur davolash xizmatlarini tashkil qilish.
- Bandlikni ta‘minlash: Ayollarni ish bilan ta‘minlash uchun yangi ish o‘rinlari yaratildi va mavjud imkoniyatlardan foydalanish rag‘batlantirildi.

Minglab ehtiyojmand ayollar ro‘yxatga olinib, ularga amaliy yordam ko‘rsatildi. Ayollar orasida tadbirkorlik faoliyati oshib, ko‘pchilik mustaqil daromad manbaiga ega bo‘ldi. Ayollarning ta‘lim olish va jamiyatdagi faolligi sezilarli darajada oshdi. “Ayollar daftari” O‘zbekistonda ayollarni qo‘llab-quvvatlash borasida muhim qadam bo‘lib, ijtimoiy tenglikni ta‘minlash va jamiyatda ayollarning o‘rnini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Ushbu tashabbus davlatning ijtimoiy adolat va barqaror rivojlanish yo‘lidagi sa‘y-harakatlarining bir qismi hisoblanadi.

“Yoshlar daftari” — O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tashabbusi bilan 2021-yilda joriy etilgan dastur bo‘lib, yoshlarning ijtimoiy-iqtisodiy

muammolarini hal etishga qaratilgan. Ushbu dastur orqali yoshlarning bilim olish, ish bilan ta'minlanish va ijtimoiy qo'llab-quvvatlanishiga sharoit yaratish maqsad qilib qo'yilgan.

Asosiy maqsadlari:

- Ijtimoiy himoyaga muhtoj yoshlarni aniqlash va ularga ko'mak berish.
- Yoshlarning bandligini ta'minlash va tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish.
- Yoshlarni kasb-hunarga o'rgatish va ularning malakasini oshirish.
- Sport, madaniyat va ta'lim sohalarida yoshlarning faolligini oshirish.

Faoliyat yo'nalishlari:

- Kasb-hunar o'rgatish:
- Yoshlarni amaliy kasb-hunarga o'rgatish uchun bepul kurslar tashkil etildi. Bu esa ularning mehnat bozorida o'z o'rnini topishiga yordam berdi.
- Moliyaviy yordam:
- Yoshlar tadbirkorlik bilan shug'ullanishlari uchun davlat tomonidan imtiyozli kreditlar va subsidiyalar ajratildi. "Har bir yoshga — bir gektar" loyihasi orqali qishloq joylarida yer uchastkalari ajratildi.
- Bandlikni ta'minlash:
- Yoshlarni doimiy ish o'rinlari bilan ta'minlash, vaqtinchalik ish topish imkoniyatlarini yaratish maqsadida bandlik markazlari faoliyati kengaytirildi.
- Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash:
- Ijtimoiya himoyaga muhtoj yoshlar uchun bepul ta'lim grantlari ajratildi. Talabalarga kontrakt to'lovlari uchun moliyaviy yordam ko'rsatildi.
- Madaniyat va sport:
- Yoshlarni sport bilan shug'ullanishga jalb qilish, ularning salomatligini mustahkamlash uchun infratuzilma rivojlantirildi.

Natijalar:

- Minglab yoshlar kasb-hunar egallab, o'z bizneslarini boshladi.
- Ijtimoiy yordam orqali ko'plab yoshlar o'qish va ishlash imkoniyatiga ega bo'ldi.

Yoshlarning ijtimoiy faolligi oshib, jamiyatdagi o'rni mustahkamlandi. "Yoshlar daftari" yoshlarning ijtimoiy-iqtisodiy muammolarini hal qilish va ularning hayotini yaxshilashga qaratilgan amaliy tashabbusdir. Ushbu dastur yoshlarning imkoniyatlarini kengaytirish va jamiyatda munosib o'rin egallashlariga ko'maklashmoqda. Bu islohotlar davlatning yoshlar siyosatini ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilaganini ko'rsatadi.

Ta'lim va sog'liqni saqlash tizimini yaxshilash orqali aholining hayot sifati oshirilmoqda. Jumladan, bepul va arzon narxlardagi tibbiy xizmatlar kengaytirildi. Kam ta'minlangan oilalar farzandlari uchun ta'lim grantlari ajratildi, ularning oliy ta'limga kirishi uchun qo'shimcha imkoniyatlar yaratildi.

Kambag'allikka qarshi kurashda raqamli texnologiyalar muhim o'rin tutmoqda. Yordam va xizmatlarning raqamlashtirilishi yordam ko'rsatishda shaffoflikni ta'minlab, mablag'larning samarali taqsimlanishiga zamin yaratdi.

Qishloq joylarida kambag'allik darajasi nisbatan yuqori bo'lgani sababli yo'llar, suv ta'minoti va elektr energiyasi kabi infratuzilma loyihalari amalga oshirilmoqda. Fermer va dehqonlarga subsidiyalar berilmoqda, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini eksport qilish imkoniyatlari kengaytirildi.

Mamlakatimizda kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoya qilish borasida katta dasturlar amalga oshirilmoqda. Shavkat Mirziyoyev kambag'allikni qisqartirish borasidagi natijalarga to'xtaldi. Qayd etilishicha, to'rt yil avval 23 foiz aholimizning daromadi kambag'allik chegarasiga ham yetmas edi. O'tgan davrda 3,5 million fuqaro uchun daromad olish imkoniyati yaratilib, kambag'allikni 11 foizga tushirishga erishildi. Kelgusi uch yilda uni 7 foizga tushirish reja qilingan. Kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoya qilish maqsadida kelgusi yili byudjetdan 500 milliard so'm yo'naltiriladi. Shuningdek, yangi yildan 65 turdagi ijtimoiy xizmat va yordamlar, 50 ga yaqin imtiyozlarni o'zida mujassam etadigan yagona "Ijtimoiy karta" tizimi yo'lga

qo'yiladi. Daromadi va sog'lig'ini yo'qotib, og'ir ijtimoiy vaziyatga tushib qolgan yurtdoshlarimizni qo'llab-quvvatlash ko'lamli bosqichma-bosqich kengaytiriladi. Buning uchun "Ijtimoiy sug'urta to'g'risida"gi qonun qabul qilinadi.

Xulosa. O'zbekiston hukumati tomonidan amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar va chora-tadbirlar mamlakatda kambag'allikni qisqartirishda sezilarli natijalarni bermoqda. Kelgusida ushbu yo'nalishdagi islohotlar davom ettirilishi natijasida aholi farovonligi yanada oshishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga murojaatnomalari (2020-2023 yillar).
2. O'zbekiston Respublikasi Statistika qo'mitasi ma'lumotlari: kambag'allik darajasi va bandlik bo'yicha rasmiy statistik ma'lumotlar (www.stat.uz).
3. O'zbekiston Milliy axborot agentligi (O'ZA) ma'lumotlari va rasmiy yangiliklar (www.uza.uz).